

Förbandsbesöksrapport Livregementets Husarer K 3

5 oktober 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden. Pliktrådet strävar efter att bidra till att förbanden kan utbilda starka krigsförband.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Alice Nilsson

Sigge Lagerqvist

Information om förbandet

På Livregementets Husarer – K 3, utbildas värnpliktskullen 2023/2024 ca 170 värnpliktiga. 177 värnpliktiga ryckte in, men förbandet har vid Pliktrådets besök 171 under utbildning. Dessa delas upp på en skvadron om fem plutoner. Förbandet beställer fyra stycken kategorier värnpliktiga vilka är: jägargruppchefer, jägarsoldater, förstärkningssoldater samt förstärkningssoldatsgruppchefer. Dessa utbildas sedan inom åtta olika befattningar vilket de värnpliktiga tilldelas senare under utbildningen baserat på prestation och lämplighet. Samtliga värnpliktiga genomför en grundutbildning på tio månader, där inryck sker v.34. Förbandet utbildar inom två bataljoner, 31.jägarbataljon och 32.underrättelsebataljon. K 3 är beläget i Karlsborg vid Karlsborgsfästning.

Sammanfattning av rapporten

- Medinflytandesystemet följer inte de föreskrifter (FFS 2020:1) som finns. Enligt 10 § ska plutonchefen varje vecka innan tjänstgöringsfri period samla de totalförsvarspliktiga för information om och utvärdering av verksamheten. Vid Pliktrådets besök hade detta inte följts. Pliktrådet kommer följa planeringen för genomförandet av medinflytande genom nära kontakt med de förtroendevalda.
- Vid Pliktrådets besök framgick det att de värnpliktiga endast fått HVO en kväll på 6 veckor. Vissa plutoner hade inte heller tilldelats vecko-schema eller fått introduktion till soldathemmet.
- Ett av de mest akuta problem som uppmärksammades på förbandet är matsituationen. Framförallt har det vid återkommande tillfällen serverats alldeles för små portioner, men det har även förekommit andra problem såsom möjligt bröd och portioner som innehållit enbart potatis. Enligt förbandet är detta på grund av en extern leverantör som inte uppfyller det avtal som ingåtts. Konsekvenserna av detta var att flera värnpliktiga gått ner mycket i vikt. Försvarshälsan lyfte också problemet som en av sina största utmaningar med utbildningen just nu.
- Likt andra förband finns det även på K 3 en stor problematik med materiel. Värnpliktiga har inte fått ut regnställ, vilket är en förutsättning för att de ska kunna utföra sin tjänst så bra som möjligt. Det fanns även ett utbrett funktionellt problem med skyddsglasögon 08 som blir en säkerhetsrisk vid tjänst. Det fanns också problem med pupporna som inte höll tätt för vatten.
- Under besöket uppmärksammades en mycket god skvadronsanda. Värnpliktiga uttryckte en stolthet att vara del av förbandet. Pliktrådet ser positivt på detta då det främjar ett tillåtande och öppet klimat som hjälper utbildningen att utvecklas.

Arbetsmiljö och säkerhet

Vid Pliktrådets besök förklarade försvarshälsan att deras största utmaning just nu är matsituationen på förbandet. Det problem som finns är, enligt förbandsledningen, att den externa matleverantören inte uppfyller deras delar av det avtal som ingåtts. Befälen berättar om gånger då de inte fått någon mat levererad vid övningar, att de fått möjligt bröd, för små portioner eller bara potatis, trots att annat var beställt. Försvarshälsan berättar också om en incident där 100 värnpliktiga insjuknat i matförgiftning efter att man hittat bakterier i den mat de fått serverad.

När Pliktrådet talar med de värnpliktiga bekräftar dem försvarshälsan och förbandsledningen. De berättar om mycket små mängder mat och hur det påverkar deras hälsa. De lyfter att de har varit mycket trötta och att flera av dem gått ner i vikt. En individ berättar om att denne har gått ner tio kilo under sex veckor, vilket Pliktrådet ser mycket allvarligt på. Problemet leder till att de värnpliktiga inte kan ta till sig utbildningen lika bra, men också skador och sjukdomar.

Centralt behöver Försvarsmakten se över sina rutiner för hur man hanterar liknande problem. Pliktrådet har nu rapporterat om samma problem både på Älvsborgsamfibieregemente (Amf 4) och Försvarsmedicincentrum (FömedC), och nu även K 3. Situationen behöver åtgärdas akut och med högsta prioritet. Ingen under plikt ska lida fysisk skada av en grundutbildning med värnplikt. Pliktrådet ser att Försvarsmakten centralt stöttar förbanden i hanteringen av ärendet omedelbart.

Lokalt behöver förbandet genomföra snabbaste möjliga åtgärder för att tillse att de värnpliktiga får i sig tillräckligt med mat.

När Pliktrådet träffar de värnpliktiga lyfts i övrigt inga andra problem med arbetsmiljön på förbandet. De värnpliktiga har stort förtroende för deras befäl när det kommer till att upprätta och ansvara för säkerheten vid den tjänst de bedriver.

Försvarshälsan

De värnpliktiga upplever att den belastningstrappa som arbetas utifrån fungerar bra. De ger exempel på när befäl lagt om utbildning då denna ställt högre fysiska krav än vad belastningstrappan hänvisat till. Värnpliktiga upplever att detta är förtroendeingivande och att det hjälper dem att hålla kroppen hel. De värnpliktiga upplever också att de enkelt kan söka hjälp hos försvarshälsan vid behov.

När Pliktrådet besöker försvarshälsan ges intrycket av att personalen är driven och aktiv i värnpliktsutbildningen. Detta görs genom att åka ut till värnpliktiga vid fältövningar för att kunna stötta upp på plats under utbildningen. Det gör också att försvarshälsan får en tydlig bild av vad tjänsten som jägarsoldat innebär. De värnpliktiga upplever att de får bra och rätt stöttning från försvarshälsan, och nämner specifikt att det är bra att försvarshälsan kommer ut i fält vilket gör det möjligt att söka hjälp på ett enklare sätt. Värnpliktiga lyfter också att de tycker rutinen för sjukmönstring fungerar bra, och att deras befäl är noggranna med att följa de anvisningar försvarshälsan ger vid ett sjukdoms- eller skadefall.

Fysisk belastning

De befattningar som utbildas vid K 3 är mycket högt fysiskt krävande befattningar. De värnpliktiga berättar om att de haft höga förväntningar på att utbildningen ska vara mycket fysiskt krävande, dels genom information från förbandet och genom den utökade mönstringen. Tack vare rikligt med information från förbandet inför inryck har de värnpliktiga kunnat förbereda sig både mentalt och fysiskt inför utbildningen. De lyfter specifikt Youtube serien "Jägarsoldat", som är inspelad på K 3, som något som bidragit till en bättre förberedelse.

Pliktrådet ser mycket positivt på att de värnpliktiga upplever sig tilldelas tillräcklig information för att kunna förbereda sig inför utbildningen. Pliktrådet menar att en bra informationsbas lägger grund för en god fysisk och mental förberedelse. Detta styrker även det centrala arbete som genomförs för att ta fram förbandsspecifika befattningsbeskrivningar hos FST GEN UTB UTB. Detta kan i sin tur leda till att värnpliktiga på andra förband får samma förutsättningar att förbereda sig inför sin grundutbildning som värnpliktiga på K 3.

Psykisk hälsa

Under Pliktrådets besök uppmärksammades inga avvikelser vad gäller den psykiska hälsan hos de värnpliktiga. De berättar att de kan söka hjälp hos psykolog om de behöver, och att detta kan göras antingen öppet eller anonymt. Förtroendevalda berättar om att man inte pratat särskilt mycket om psykisk hälsa inom plutonerna, dels för att man inte genomfört plutonens timme, men också för att

man hanterar problem eller incidenter inom grupperna de jobbar i under tjänst. Detta upplever dem fungerar bra.

Attityder och jargong

Förbandet upplevs ha en, enligt de värnpliktiga, hård men respektfull jargong. De värnpliktiga menar att det krävs en sådan jargong för att bedriva den tjänst de genomför. Däremot berättar de att det också kan leda till att man inte vågar lyfta specifika saker. Bland annat framgick det att de inte alltid förstått syftet med övningar, men på grund av respekt för befälet väljer man att inte fråga. Pliktrådet lyfte vid detta tillfälle att en sådan sak kan vara bra att lyfta under plutonens timme, vilket de värnpliktiga skulle ta med sig och lyfta där. Däremot hade de endast genomfört en plutonens timme hittills. Från Pliktrådets perspektiv är detta ett exempel på hur ett medinflytandesystem som inte utnyttjas fullt ut kan vara hämmande för förståelsen för utbildningen. Om de värnpliktiga haft plutonens timme hade detta kunnat lyfts i ett tidigt skede och de värnpliktiga hade fått större förståelse för utbildningen.

I övrigt berättar de värnpliktiga om en god skvadronsanda, vilket Pliktrådet också uppfattar vid sitt besök. Plutonerna har en god jargong mot varandra trots att de inte bedrivit särskilt mycket tjänst ihop. Flera av de värnpliktiga uttrycker en stolthet över att vara en del av förbandet, vilket även bekräftas av befäl. Pliktrådet upplevde att de värnpliktiga vågar och vill lyfta saker värnpliktiga emellan. Pliktrådet uppmanade även till att skapa ett forum, exempelvis en snapchat-grupp, för de förtroendevalda där de kan samtala med varandra om saker som uppstått under utbildningen. Pliktrådet uppmanar även förbandet genom denna punkt att fortsätta jobba med ett öppet klimat i relationen värnpliktig till befäl, samt stötta de förtroendevalda i att lyfta sådant som inte fungerar. Pliktrådet vill också lyfta ett förslag på att ge de förtroendevalda från plutonerna tid för samverkan, exempelvis en lunch i veckan eller månaden, där de själva kan sitta och diskutera sådant de vill lyfta. Detta för att finna stöd i varandra och fortsätta främja den goda skvadronsanda förbandet redan har.

Avbruten utbildning

Förbandet har vid Pliktrådets besök haft sex avbrott. Dessa förklaras av försvarshälsan vara på grund av gamla skador som uppkommit på grund av hög fysisk press, och två avbrott på grund av psykiska skäl. Förbandet kan inte se några specifika avvikelser som under denna utbildningsomgång kan ligga bakom antalet avbrott. Pliktrådet kommer följa upp antalet avbrott under besök nummer två.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Under Pliktrådets besök lyfter de värnpliktiga inga problem med boende eller lokaler. Förbandet har sängplatser för ca 800 värnpliktiga. Plutonerna har egna vårdutrymmen vilket de värnpliktiga uppskattar. De har också väl utrustade logement, där mellan sex och åtta personer bor tillsammans. Pliktrådet uppmärksammade inga problem vad gäller boendemiljö eller vistelseutrymmen.

Materiel och personlig utrustning

De värnpliktiga lyfte under besöket ett stort missnöje över att inte ha tillgång till regnställ. De menar att i deras tjänst som innebär mycket tid i skog- och fältmiljö ställer höga krav på tålig och hållbar utrustning. De menar att det skalplagg de fått ut varken håller tätt vid regn eller är särskilt slitstarkt för den tjänst de bedriver. De menar också att ett regnställ kan vara rent av avgörande vid lösande av deras uppgift, då jägarsoldater oftast jobbar bakom fiendens linjer i autonoma grupper utan direkt tillgång till förnödenheter. Detta ställer höga krav på att den utrustning de brukar är tålig och hållbar så att de kan fortsätta lösa sin uppgift med uthållighet.

Under besöket lyftes skyddsglasögon 08 som ett stort problem vid tjänst. De värnpliktiga vittnar om att de helt förlorar syn då glasögonen immar igen direkt vid användning. Detta leder till att man istället väljer att arbeta utan glasögon, vilket då riskerar den enskildes säkerhet vid arbete i fältmiljö och vid skjutövningar. Den enskildes beslut att inte bruka glasögonen anser Pliktrådet vara rätt vid de tillfällen skarpskjutning bedrivs, eftersom du måste kunna se om du ska skjuta. Skyddsglasögon 07 är enligt förbandsledningen under leverans, vilket sedan ska delges de värnpliktiga så snart som möjligt. Pliktrådet följer tilldelningen genom kontakt med värnplikthandläggaren.

Utöver regnställ och skyddsglasögon 08 lyfter de värnpliktiga problem med att deras puppor inte är vattentäta. Puppor är en typ av utvecklad sovsäck som jägarsoldater och amfibiesoldater använder för att sova i. Denna ska då fungera som ett ytterligare skydd mot sovsäcken, men som enligt de värnpliktiga inte håller tätt när de sovit ute. När Pliktrådet återkopplar problematiken om pupporna till förbandsledningen ska detta föras vidare. Förbandet har inte haft problem med pupporna tidigare, men menar att de slitits ut och behöver bytas. Pliktrådet avser följa upp detta under sitt andra besök.

Medinflytande

När Pliktrådet träffar de förtroendevalda framgår det att de på sex veckor med två tjänstledighetsperioder endast haft plutonens timme en gång. Enligt Försvarmaktens föreskrifter 2020:1 *medinflytande för totalförsvarspliktiga* 10 § ska plutonchefen varje vecka innan tjänstgöringsfri period samla de totalförsvarspliktiga för information om och utvärdering av verksamheten. Detta kallas ute på förbanden för plutonens timme. De värnpliktiga ska alltså ha genomfört minst två plutonens timme vid Pliktrådets besök. Det framgick också att de förtroendevalda på grund av detta inte kunnat lyfta problem med utbildningen. Pliktrådet har etablerat en kontakt med skvadronsförtroendevald och kommer följa utövandet av medinflytande. Pliktrådet kräver att rätten till att utöva medinflytande genast får högre prioritet ute på förbandet. Militärhögskolan i Halmstad är informerade och kommer följa upp medinflytandesystemet när det genomför besök hos K 3 v49.

Efter samtal med de förtroendevalda framgick det att de inte upplever sig fått tillräcklig utbildning i vad medinflytande innebär samt hur man utövar det. Detta kan bero på att utbildningen i medinflytande skett relativt tidigt i utbildningen och att man genom det kan ha svårt att ta till sig all information som ges. Pliktrådet ser positivt på att utbildning i medinflytande hade gjorts tidigt, men uppmanar också förbandet att genomföra ett återtag eller kompletterande utbildning för att fortsatt ge förtroendevalda stöttning i sitt uppdrag.

Vad som också uppmärksammades under besöket var att det behövs ett återtag i utbildningen om värnpliktigas juridiska stöd i form av rättigheter och skyldigheter. Efter samtal med värnpliktiga berättar dem att de är osäkra på hur mycket och vad de kan lyfta på plutonens timme eftersom de är osäkra på vad de har rätt till. Som exempel hade de värnpliktiga ingen kunskap om att de vid varje tjänstgöringsfri period ska ha rätt till trettiosex timmar i hemmet eller att de kan söka tjänstledigt för att delta i tävlingar inom sin idrott. Pliktrådet uppmanar förbundet till att se över hur och när i tid man utbildar de värnpliktiga inom deras rättigheter och skyldigheter. Pliktrådet förser också skvadronsförtroendevald med underlag som han kan delge övriga kamrater, men anser att förbundet långsiktigt bör se över hur och när man utbildar de värnpliktiga om deras rättigheter och skyldigheter.

Information och mönstring

Hos K 3 skrivs de värnpliktiga in på fyra olika befattningar vilka är jägarsoldat, jägargruppchef, förstärkningssoldat och förstärkningssoldatsgruppchef. När de värnpliktiga sedan ryckt in kommer de utbildas mot andra specifika befattningar beroende på hur förbundet bedömer deras lämplighet. När Pliktrådet samtalar med de värnpliktiga upplevs detta som ett uppskattat koncept. De värnpliktiga menar på att det blir mer trovärdigt om förbundet placerar dem som är bäst lämpade på varje befattning. Dessutom får de värnpliktiga möjlighet att önska vilken befattning de helst hade velat hamna på, vilket ger dem möjlighet att påverka beslutet. De värnpliktiga berättar också att de uppfattar den utökade mönstringen som sker hos K 3 som bra och givande. Informationen om förberedelser och vad som kommer testas under den utökade mönstringen ses som tydlig och bra. I övrigt är de värnpliktiga nöjda med den information de fått inför, under och efter mönstring inom deras tjänst.

Meningsfull fritid

Pliktrådet jobbar för att alla under plikt ska ha rätt till en meningsfull fritid. Detta för att förankra något så pass inskränkande som plikten och ge alla människor möjlighet att upprätthålla en duglig levnadsstandard utanför den redan tvingande utbildningen. Där ingår sådant som andlig eller religiös utövning, utbildning, samt välmående och omhändertagande av den enskildes psykiska hälsa. Att själv kunna bestämma över sin fritid är vitalt för att upprätthålla en god psykisk hälsa. Även under en grundutbildning med värnpliktiga är det viktigt att den enskilde har möjlighet att förvalta viss tid för privat bruk för sådant som får den att må bra. Detta för att kunna tillgodose sig utbildningen och upprätthålla en god psykisk hälsa.

När Pliktrådet träffade de förtroendevalda framgick det att de värnpliktiga endast fått HVO en gång under de sex veckor de genomfört sin utbildning. Detta ska från skvadronen varit styrt för att säkerställa att individerna återhämtar. Vissa plutoner har inte heller tilldelats vecko-schema över utbildningen. De hade inte heller fått introduktion till soldathemmet.

När Pliktrådet samtalar med förtroendevalda framgår det att de upplever deras egen tid, i form av ledighet eller fritid, bortprioriterad av befälslagen. De förstår att tjänsten kräver att man ständigt är i tjänst, men menar att en kväll i veckan där de själva får lägga upp sin tid hade gjort det möjligt för dem att kunna återhämta. De berättar om att inte ha tillgång till schema skapar en onödig stress som

enkelt hade kunnat åtgärdas. Det skulle också göra det möjligt för dem att planera och ansvara över tid så som de själva anser att de behöver. Pliktrådet uppmanar förbandet att möjliggöra för de värnpliktiga att själva få ansvara över tid vid exempelvis vård av personlig utrustning. Pliktrådet vill också se att alla plutoner får tillgång till veckovisa scheman, vilket är något som kommer följas upp vid besök två.

Enligt handbok Reglemente grund- och repetitionsutbildning (2020, s.22) ges rekommendationer till planering av tjänstgöringstid. Där nämns att en utbildningsvecka utan fältdygn eller helgtjänst normalt inte ska omfatta mer än två kvällstjänster. Medelövningstiden för en sådan vecka bör inte heller överstiga 48 timmar. Ett skäl för detta är att individen ska erbjudas möjlighet till fritid och återhämtning. Från Pliktrådets sida vill vi lyfta till förbandet att i största möjliga mån följa de rekommendationer som ges i reglementet. Militärhögskolan i Halmstad är också informerade om situationen och kommer följa upp detta vid sitt besök på regementet v49.

Resor

De värnpliktiga lyfter inga problem med resor till och från förbandet.

Soldathem

Vid Pliktrådets besök hade de värnpliktiga ännu inte fått introduktion till soldathemmet. Detta anser Pliktrådet är något som behöver åtgärdas omedelbart. Att som värnpliktig ha fått information och tillgång till soldathemmet i ett tidigt skede i utbildningen kan bidra till en ökad trivsel och meningsfull fritid. Detta är något de värnpliktiga lyfter under besöket. De hade gärna sett en introduktion och att de möjliggjorts tid för att besöka soldathemmet under första eller andra veckan av utbildningen. Detta för att främja ett gott kamratskap och återhämtning.

Tillgängligheten på soldathemmet i Karlsborg är hög. Det har öppet 24 timmar om dygnet och de värnpliktiga har möjlighet att besöka det när som helst. I övrigt finns det många rum för egen tid eller gemensamma aktiviteter för de värnpliktiga att använda. Förbandet har vid Pliktrådets besök inplanerat en introduktion till soldathemmet. Pliktrådet uppmanar förbandet att i framtiden lägga introduktionen tidigare i utbildningen. Detta för att möjliggöra en bättre arbetsmiljö för de värnpliktiga, men också för att ta tillvara på den stora tillgång soldathemmet är för de värnpliktiga.

Övrigt

Under besöket berättar de värnpliktiga flera gånger att de har ett stort förtroende för sina befäl. De berättar om att dem upplever befälen som kompetenta och att de leder med gott ledarskap. Under Pliktrådets besök upplevs befälen använda en god utbildningsmetodik under de moment Pliktrådet överser.

Avslutning

Slutligen vill Pliktrådet tacka K 3 för ett väl planerat besök och ett gott mottagande från förband- och skvadronsledningen. Trots olika uppfattningar om delar ur rapporten har dialogen speglats av

konstruktivitet och transparens vilket vi anser är av yttersta vikt för att utvecklas tillsammans. Vi ser fram mot att besöka Livregementets Husarer igen!

Alice Nilsson
Ordförande och förbandsansvarig K 3

070-848 61 84
alice.nilsson@pliktradet.se

Dnr: 2023-FÖRB-0008
Plikträdet 2023/2024

2023-10-05

PLIKTRÅDET Författare: Alice Nilsson